

DÜNYA NE KONUŞUYOR?

1-15 Temmuz 2023

kosam.org

info@kosam.org

YÖNETİCİ ÖZETİ

- Bu dönemin şüphesiz en önemli konusu **NATO Zirvesi** oldu. 11-12 Temmuz 2023 tarihleri arasında Litvanya'nın **Vilnius** kentinde gerçekleştirilen zirve hala konuşulmaktadır. Finlandiya ve İsveç'in NATO üyeliği bir süredir gündeme gelmiş ve sonuçta **Finlandiya ittifak üyesi** olmuştur. Türkiye'nin belli başlı nedenlerle İsveç'in üyeliğine onay vermemesi üzerine birçok ittifak üyesi Türkiye ile görüşmeye başladı. Nitekim Vilnius zirvesinde **Cumhurbaşkanı Erdoğan** İsveç'in üyeliğine olumlu baktığını aktardı ve ittifak derin bir nefes aldı.
- İsveç'in yanı sıra **Ukrayna'nın durumu** da NATO'da görüşüldü. Ancak, Ukrayna üyelik için istediğini bulamadı. Almanya ve ABD, Ukrayna'nın üyeliğine karşı olumsuz iken, Baltık Ülkeleri olumlu bakmakta. ABD ve Almanya'nın korkusu, üyelik gerçekleştiği zaman savaşın daha fazla uzaması ve Rus saldırılarının artacak olması. İttifak üyelerini telaşlandıran bir diğer konu ise **mühimmat stoku**. Zira Ukrayna'ya yapılan onlarca mühimmat yardımından sonra birçok ülke askeri stokta sorun yaşıyor. Bu sebeple mühimmat depolarını doldurmaları ve askeri endüstrilerini geliştirmeleri gerektiğini fark ettiler.
- Bir süredir ekonomik sıkıntılarla boğuşan **Mısır**, son zamanlarda ekonomi çarklarını döndürebilmek için finansman kaynağı aramakta. Önceki dönemlerde ekonomik sıkıntılar yaşayınca Körfez ülkelerine giden Mısır, yönünü tekrar bu ülkelere döndü. Fakat umduğu yardım ve desteği bulamadı. İşin içinden çıkamayan Mısır, sahip olduğu bazı **şirketleri satışa çıkararak** çözüm üretmeye çalıştı. Satışa çıkarılan şirketlerin değerinin yaklaşık olarak 1,9 milyar dolar olduğu söyleniyor.
- **The Economist** yeni bir terim üreterek, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın savunduğu ekonomi politikalarına **Erdoğanomik** dedi. Türkiye'deki ekonomik koşullar ve uygulanan ekonomi modelinin yurt dışında **Gana, Pakistan ve Brezilya** gibi ülkeler tarafından ilgiyle izlenip rol model alındığı söylendi. Bu ülkeler çeşitli yazarlar tarafından eleştirilirken; Türkiye'nin ekonomi koşulları altındaki para birimi volatilitesine, yabancı yatırım ve enflasyon rakamlarına bakmaları gerektiği, sadece GSYH büyümesine odaklanmanın hata olduğu belirtilmekte.
- ABD'nin Ukrayna'ya **parça tesirli bomba** tedarik edeceğini ilan etmesinin ardından küresel çapta tepkiler ortaya çıktı. Parça tesirli bombanın kullanımı ülkeler tarafından **2008 Misket Bombası Sözleşmesi** ile yasaklandı. Buna göre imzacı ve

taraf hiçbir ülke ne suretle olursa olsun bulundurmuyacak, üretmeyecek ve kullanmayacaktı. Bombanın en tehlikeli yanı yere düşüp patladıktan sonra birçok saçmanın patlamayarak kendini muhafaza edebilmesi. Yıllar sonra bir çocuk, toprak yüzeyine çıkan yabancı cismi incelerken patlamasına sebep olabiliyor. Nitekim, tarihte bu sebeple yaralanıp sakat kalan, hatta ölen çocuk sayısı bir hayli fazla.

- **Rüzgâr enerjisi** yenilenebilir enerji grubu içerisinde en önemli enerji kaynağı. Bir zamanlar, hatta hala popüler olan rüzgâr enerjisi, deniz kıyısı veya açık denize kurulduğu zaman daha fazla enerji üretebilme potansiyeline sahip. New York eyaletinde açık deniz rüzgâr santrali kurulumu yapan firmalar, elektrik üretimi, işçi, malzeme ve operasyon maliyetlerindeki artışlar sebebiyle fiyat tarifelerini güncellemek istedi. Benzer sorunlar ABD'nin farklı eyaletlerinde de baş gösterdi. **Enerji sektöründe** yapılan **sözleşmeler** diğer sektörlerle göre **farklı**. Bu sektörde bir maliyet analizi, proje başlangıcı, bitişi ve sonrası için bir projeksiyon yapılır. Ortalama maliyet, kazanç vb. unsurlar dikkate alınır. Tabi ki bu durum küresel ekonomik şartların yanı sıra, şirketlerin yaptığı hatalı planlamalar nedeniyle de kaynaklanmaktadır. Bu sebeple şirketler, hükümetten sözleşmenin feshedilip yeni fiyattan sözleşme yapılmasını talep etmekte. Bakalım hükümetin cevabı ne olacak?
- **Pakistan**, önceden önemli bir buğday ithalatçısı iken artık yavaş yavaş kendi kendine yeter pozisyona gelmekte. Geliştirilmiş buğday çeşitlerinin 2021 yılından beri piyasaya sürülmesiyle (toplamda **31 farklı buğday çeşidi**) buğday hasadı verimliliğinin büyük ölçüde arttığı görüldü. Geliştirilen yeni buğday türleri hastalıklara, sıcak ve kuraklık gibi çeşitli sorunlara karşı da oldukça dayanıklı. Pakistanlı çiftçilerin yeni geliştirilen buğday türlerini çok sevdiği söylenmekte.
- **Hindistan** nüfusu hızla artıyor! Hindistan hızlı nüfus artışıyla şimdiden **Çin'i geçmiş durumda**. Bu durum bizleri tedirgin ettiği gibi tabi ki Hindistan'ı da tedirgin etmekte. Nüfus arttıkça çevre kirliliği artıyor, su kaynakları yetersiz hale geliyor, barınma gibi sorunlar ortaya çıkıyor, mevcut altyapı yetmemeye başlıyor. Gelir dağılımındaki adaletsizlik de Hindistan'ın demografik yapısını sarsıyor. Ülkenin en zengin %10'luk kesimi ülke servetinin neredeyse %60'ını elinde tutuyor. Artan nüfus, adaletsiz gelir dağılımı, kaynakların yetersizliği derken önümüzdeki yıllarda Hindistan çok konuşulacak gibi.

DÜNYA NE KONUŞUYOR?

1-15 Temmuz 2023

Bu Rapor, **Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM)** tarafından özel olarak hazırlanmıştır.

Bu yayının tüm hakları KOSAM'a aittir. KOSAM'ın izni olmadan yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek sureti ile alıntı yapılabilir. Bu yayındaki tüm fikirler tamamen derlenen enstitüler, yayınlayan yazarlara aittir ve KOSAM'ın yayın politikalarını yansıtmamaktadır.

COPYRIGHT © 2023

KOSAM - Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi

Akabe Mah. Alaaddin Kap Cd. No:130 D:H, 42020 Karatay / Konya TÜRKİYE

Tel: 444 1251 / 7975

www.kosam.org

info@kosam.org

İçindekiler

A. EKONOMİ	1
1. Mısır, Devlete Ait Şirketlerin Satışından 1,9 Milyar Dolar Alacak / AL – MONITOR (ABD).....	1
2. Almanya'nın Perakende Gıda Sektöründe Tedarik Sıkıntısı Artıyor / IFO Institute (Almanya)	2
3. Erdoğanomik Dünya Çapında Yayılmakta / The Economist (İngiltere)	3
4. Dünya Ticaret Örgütü Yatırım Anlaşmasıyla Yeni Bir Çığır Açtı / Wilson Center (ABD)4	
5. Çin Dünya Ticaretini Destekliyor ve İhracat Rekoru Kırıyor / Kiel Institute for the World Economy (Almanya)	6
6. Doların Para Birimi Sisteminde Geleceği: Rakipsiz Likidite Nedeniyle Doların Kilit Para Birimi Konumu Sağlam / Research Institute of Economy, Trade and Industry (Japonya)	7
B. POLİTİKA	9
1. NATO'nun Vilnius Zirvesi Ukrayna'nın Yeniden İnşa Anahtarını Tutuyor / RAND Corporation (ABD).....	9
2. Rusya'ya Uygulanan Petrol Fiyatı Sınırı ve Ambargo Kusurlu Çalışıyor ve Düzeltilmesi Gerekliyor / Bruegel (Belçika).....	10
3. Suudi Arabistan'ın Yatırımları: "Sport Washing" Sorunlarını Artırıyor / Council on Foreign Relations (ABD)	11
4. Erdoğan'ın NATO Hamleleri Rusya'yı Kızdırdı, Fakat Türkiye'nin Batıya Yönelmesini Etkilemedi / AL-MONITOR (ABD).....	12
5. Kritik Mineral Yarışı Ekonomik Beklentileri Etkileyecek / Oxford Analytica (İngiltere)	13
6. Ukrayna'ya Parça Tesirli Bomba Tedariki Dünyaya Yanlış Mesaj Vermekte / Chatham House (Birleşik Krallık)	14
7. Nepal: Güney Asya'da Yükselen Bir Güç Merkezi / Observer Research Foundation (Hindistan)	15
8. Bölünmeler Devam Ederken NATO Genişliyor. Moskova Rahat Durmayacak / Chatham House (Birleşik Krallık)	17

C. ÇEVRE.....	19
1. Açık Deniz Rüzgarının Yükselen Maliyeti / Empire Center (ABD).....	19
2. Hidrojen Gelecek mi Yoksa Tam Bir Hayal mi? / Foreign Policy (ABD)	20
3. Pakistan, Buğday İthalatından Kendi Kendine Yeterliliğe Doğru İlerliyor / Consultative Group for International Agricultural Research (Fransa).....	22
4. İklim Krizine Karşı Savunmasız Borçlu Ülkeler Zengin Kirleticilere Milyarlarca Dolar Ödüyor / International Institute for Environment and Development (Birleşik Krallık)	23
5. Su Ürünü Yetiştiriciliği ve Sürdürülebilirlik / French Agricultural Research Centre for International Development (Fransa)	24
6. Petrol ve Doğalgaz Boru Hatlarının Önündeki Tüm Engelleri Kaldırmalıyız / The Heartland Institute (ABD)	25
D. SOSYAL.....	27
1. Sahel Krizi Batı Afrika Kıyılarına Yayılırken Açlık Artıyor / World Food Programme (İtalya).....	27
2. Yeni Yayınlanan Rapor, Covid-19 Etkilerinin Önümüzdeki On Yılda Kronik Yoksulluğu Artıracağını Söylüyor / Institute Development Studies (Birleşik Krallık)	28
3. Hindistan'da Artan Nüfusun İnsani Gelişme Üzerindeki Etkileri / Observer Research Foundation (Hindistan)	30
E. TEKNOLOJİ.....	31
1. Savaş Alanında Gelişen Teknolojilerin Etiği / Observer Research Foundation (Hindistan)	31
F. GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER	33

A. EKONOMİ

1. Mısır, Devlete Ait Şirketlerin Satışından 1,9 Milyar Dolar Alacak / AL – MONITOR (ABD)

Mısır, bir süredir ekonomik sıkıntılarla mücadele ederken krizi çözmek adına devlete ait bazı firmaları satışa çıkarma kararı aldı. Hükümet, doğrudan satış yoluyla, Mısır Borsası'nda bulunan firmalara ait devlet hisselerin yatırımcılara satılacağını belirtmiştir. Mısır ekonomisi yaklaşık bir yılı aşkın süredir enflasyon, devalüasyon ve diğer mevcut bazı sorunlar sebebiyle sıkıntı içerisinde. Geçtiğimiz pazartesi günü haziran ayı enflasyonu %36,8 ile rekor kırmıştır. Ülkede yaşanan enflasyonun bir diğer sebebi olarak 2022 yılında Rusya – Ukrayna savaşıyla başlayan tedarik zinciri sıkıntı gösterilmiştir. Tahılın büyük bir kısmının hem Rusya hem de Ukrayna'dan ithal edilmesi Mısır'ı diğer ülkelere nazaran daha çok etkilemiştir. Hükümet, devlete ait firma hisseleri satışının yaklaşık 1,9 milyar dolara tekabül edeceğini bildirmiştir. Satışa konu olan firmalara yatırım yapacaklar arasında Mısırlı bazı şirketler, Birleşik Arap Emirlikleri'nin egemen servet fonu ADQ ve İskenderiye merkezli Talaat Moustafa Group yer almaktadır.

Kaynak: Mohamed El-Shahed

Mısır'ın ekonomik sıkıntılara karşı sığındığı bir diğer yolun da Körfez ülkeleri olduğu görülüyor. Katar, geçtiğimiz yılın başlarında ülkeye 3 milyar dolar değerinde mevduat ve

ardından Kasım ayında Mısır Merkez Bankası'na 1 milyar dolar aktarmıştır. 2022 yılı Mayıs ayında Suudi Arabistan ise 5 milyar dolar yatırmıştır. Birleşik Arap Emirlikleri de aynı dönem Mısır ve Ürdün ile 10 milyar dolar değerinde ortaklık anlaşması imzalamıştır. Fakat, son zamanlarda Körfez Ülkeleri'nin Mısır'a daha fazla yardım yapma konusunda isteksiz oldukları görülmüştür. Mayıs ayında Bloomberg'e katılan Katar Maliye Bakanı Ali Al-Kuwari; artık Mısır ile normal ticari anlaşmaların olacağını, herhangi bir yardım veya bağış olmayacağını vurgulamıştır.

Erişim: <https://www.al-monitor.com/originals/2023/07/egypt-receives-19-billion-sale-state-owned-companies>

Anahtar Kelimeler: Mısır, Körfez Ülkeleri, Enflasyon, Kriz, Yardım

2. Almanya'nın Perakende Gıda Sektöründe Tedarik Sıkıntısı Artıyor / IFO Institute (Almanya)

Almanya'da tedarik sıkıntısı yaşayan gıda perakendecisinin sayısı artmıştır. Önceki ay %65,8 olan sıkıntı bildirim oranı, %79,7 gibi kritik bir seviyeye yükselmiştir. IFO uzmanı Patrick Höppner, perakendeciler ve üreticiler arasında ürünlerin fiyatları ve koşulları üzerine zorlu görüşmeler yaşanmıştır. Üreticilerin tedariki durdurması ve perakendecilerin de bazı ürünleri listeden kaldırması sektör üzerindeki baskıyı artırmaya devam etmektedir. Genel perakende sektörüne bakıldığında arz sıkıntısı haziran ayında biraz rahatlama göstermiştir. Anket değerlemesine göre sıkıntı bildirim puanı %41,3'ten %40,4'e gerilemiştir. Pozitif gevşeme giyim perakendecileri arasında daha belirgin gerçekleşmiştir. Haziran ayında bir önceki aya göre %27,2'den %18,9'a gerilemiştir. Yapı marketleri ve mobilya mağazalarına bakıldığında da iyileşme görülmüştür.

Fakat birçok perakende sektöründe iş durumu sıkıntılı olmaya devam etmektedir. Uzmanlara göre çok sayıda perakendeci, tüketicilerin harcama konusundaki isteksizliğini önemli oranda hissetmektedir. Görünen o ki talebi artırmak için perakendeciler tarafından yapılan fiyat düzenlemeleri de işe yaramamıştır. Tedarik sıkıntısı bildiriminde bulunan diğer perakende sektörlerine baktığımızda;

- Araç bayileri: %60,9
- Bilgisayar ve yazılım: %42,3
- Elektronik: %36,1
- Bisiklet: %32
- Mobilya: %26,3
- Oyuncak: %14,3

oranında firma tedarik sıkıntısı yaşadığını bildirmiştir.

Erişim: <https://www.ifo.de/en/facts/2023-07-07/more-supply-bottlenecks-german-food-retail>

Anahtar Kelimeler: Almanya, Perakende, Gıda, Mobilya, Arz, Tedarik

3. Erdoğanomik Dünya Çapında Yayılmakta / The Economist (İngiltere)

Türkiye’de enflasyonun devam etmesi ve lirayı desteklemek amacıyla kullanılan Merkez Bankası döviz rezervlerinin erimesi durumu zorlaştırmıştır. Geçtiğimiz ay Türk lirası, dolar karşısında tüm zamanların en düşük seviyesini görmüştür. Cumhurbaşkanı Erdoğan seçim döneminde açıkladığı maliyetli vaatleri yerine getirmek üzeredir. Mevcut sıkıntıların Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın izlediği politikalar sebebiyle ortaya çıktığı aktarılırken, klasik Ortodoks iktisatçıların politikaları yerine faiz oranlarını düşürerek enflasyonla mücadele edileceği söylenmiştir. Seçimden sonra faiz oranlarının artmasıyla para politikası biraz daha makul hale gelmiştir. Bazı gelişmekte olan ülkelerin de Türkiye’nin mevcut para politikasının peşinden gittiği belirtilmiştir. Örneğin; Gana Maliye Bakanı klasik teorileri uygulamalarına devam etmek gerekiyor mu demiş, yeşil finans zirvesinde bir başka ülke faiz oranlarının düşürülmesini ve büyümeyi artırmak gerektiğini iddia etmiştir. Geçtiğimiz aylarda Pakistan ve Brezilyalı yetkililer de uygulama ile alakalı benzer ifadelere başvurmuştur.

Yazar, yukarıda bahsedilen ülkeleri eleştirerek; ülke bakanlarının, yüksek enflasyon oranlarına, para birimindeki volatiliteye veya kaçan yatırımcılara bakması gerekirken Türkiye’nin GSYH büyümesine odaklandığını belirtmiştir. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın görüşüne göre, gelişmekte olan piyasa ekonomisinde gevşek para politika uygulamaları,

enflasyonu bastırma konusunda doğru bir tercihtir. Bu uygulama ile büyümek isteyen endüstriyel firmaların ucuz krediye ulaşabileceği, ucuz borçlanmanın daha düşük tüketici fiyatlarına neden olacağı ve ihracatı artırarak rezervleri dolduracağına inanılmaktadır. Fakat, düşük oran tarafından desteklenen ekonomik gidişat, ücretleri artıracak ve firmaları gelecek konusunda iyimser kılarak enflasyonu sağlamlaştıracaktır. Ayrıca, devlet tahvillerindeki düşük oranların yabancı yatırımları kaçırdığı için yerel para birimini sarstığı belirtilmektedir.

Tüm bunlara rağmen, gelişmekte olan ekonomilerde para politikalarının farklı işlediği kabul edilmektedir. IMF'nin ilk genel müdür yardımcısı Gita, yakın zamanda hazırlanan bir makalede, gelişmekte olan piyasalarda politika faizlerinin gerçek ekonomi üzerinde etkisinin olmadığını saptamıştır. Makalede, 1990 yılından bu yana yaklaşık 77 gelişmekte olan ülke araştırılmış ve tıpkı gelişmiş ekonomilerde olduğu gibi merkez bankalarının enflasyon yükseldiğinde yerel bankalara verilen borç oranlarını yükselttiği görülmüştür. Yazının devamında konu ile alakalı detaylı bilgilere yer verilmiştir.

Erişim: <https://www.economist.com/finance-and-economics/2023/07/06/erdoganomics-is-spreading-across-the-world>

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Erdoğan, Ekonomi, Enflasyon, Para Politikası

4. Dünya Ticaret Örgütü Yatırım Anlaşmasıyla Yeni Bir Çığır Açtı / Wilson Center (ABD)

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyeleri, ilk kez doğrudan yabancı yatırım için bir dizi küresel kural üzerinde anlaşmıştır. 113 DTÖ üyesi "Kalkınma için Yatırımı Kolaylaştırma" anlaşmasını imzalayarak, gelişmekte olan ülkeler için doğrudan yabancı yatırımı çekmeyi kolaylaştırmıştır. 2013 yılında DTÖ'nün "Ticareti Kolaylaştırma Anlaşması" nı temel alan anlaşma, katılımcı hükümetlerin yabancı yatırımlarla ilgili tüm yasa ve düzenlemeleri yayınlayacağı bir şeffaflık çerçevesi oluşturuyor. Bilgilerin tek bir portal üzerinden halka açık olması ve tüm tarafların rahatça ulaşabilmesi sağlanacaktır. Düzenleyici prosedürler kolaylaştırılacak ve gereksiz evrak işleri de ortadan kalkacaktır. Anlaşma ile hem ülkeler hem de ev sahibi hükümetler yolsuzluk ve kara para aklama ile mücadele etmeyi taahhüt

etmiştir. Anlaşma, yatırımcılar için pazara erişimi veya yatırımcıları koruyacak herhangi bir hüküm içermezken, üyeler arasında oluşabilecek sorunlarda DTÖ'nün mevcut hükümetler arası anlaşmazlık çözüm mekanizması ele alınacaktır.

2017 yılında Buenos Aires'te gerçekleşen Bakanlar Konferansı'nda DTÖ üyelerinden oluşan gruplar yatırımların kolaylaştırılması vb. birçok konu üzerine çalışmalara başlamıştır. Resmi müzakerelere 2020 yılında başlanırken, müzakerelerden edinilecek tüm faydalar sürece katılmayan üyelere de uygulanacak şekilde genişletilmiştir. Ortak Bildiri Girişimleri (JSI) olarak bilinen bu müzakereler, hızlı ve sonuç odaklı gelişmesine rağmen evrensel bir onaya sahip değildir. Hindistan ve Güney Afrika, JSI müzakerelerinin gerçekten çok taraflı olmadığını ve kendileri için önemli olan konuların müzakerelere dahil edilmediğini öne sürmüştür. Diğer tarafta ABD de JSI'a olumlu bakmazken, kendi açısından yatırım anlaşmalarının geleneksel ikili müzakereler ile yapılması gerektiğini belirtmiştir. Birleşmiş Milletlere göre, gelişmekte olan ülkelerin 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine ulaşmayı engelleyen ve sürekli büyüyen bir yatırım açığı söz konusudur. Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı'na (UNCTAD) göre, yatırım açığı 2015 yılında 2,5 trilyon dolar iken günümüzde 4 trilyon dolara yükselmiştir.

Kaynak: The Dream Gallery

Erişim: <https://www.wilsoncenter.org/article/wto-breaks-new-ground-agreement-investment>

Anahtar Kelimeler: Dünya Ticaret Örgütü, Anlaşma, Müzakere, Yatırım

5. Çin Dünya Ticaretini Destekliyor ve İhracat Rekoru Kırıyor / Kiel Institute for the World Economy (Almanya)

Düzenli olarak yayınlanan Kiel Ticaret göstergesi haziran ayında dünya ticaretinin Çin tarafından desteklenmesiyle pozitif olmuştur. Geçtiğimiz kış döneminde ticarete birtakım sıkıntılarla mücadele eden Çin'in toparlanma sürecine girdiği ve artık birçok ülkeye kıyasla daha çok mal ihraç ettiği görülmüştür. Diğer tarafta Avrupa Birliği ve Almanya'ya baktığımızda son aylarda gösterdiği zayıf performans devam etmektedir. Panama Kanalı'nda su seviyesinin az olması, limanlarda nakliye sıkışıklığının artmasına neden olmaktadır. Haziran ayı ticaret verilerinin detayı şu şekildedir;

- **Almanya:** İhracat %0,4, ithalat ise %1,3 oranında azalmıştır.
- **Avrupa Birliği:** İhracat %1,2, ithalat %0,5 azalmıştır.
- **ABD:** İhracat %0,9 artarken, ithalat %2,8 azalmıştır.
- **Çin:** İhracat %3,5, ithalat %3,7 oranında artmıştır.
- **Dünya ticareti** ise %0,3 artış göstermiştir.

Çin, ilkbahar döneminden bu yana ihracat miktarını önemli ölçüde artırmayı başarmıştır. Mart döneminde 315 milyar dolar değerinde mal ihraç ederek önemli bir gelişme sağlayan Çin, aynı zamanda dünya üzerinde 300 milyar sınırını aşan ilk ülke olmuştur. Çin'in ihracatını artırması aynı zamanda küresel mal ticaretini de pozitif etkilemektedir. Çin, iç talebin azalması ve yurt dışından ithal edilen ara mallara olan bağımlılığı azaltmasıyla mal fazlası vermiştir. Dünya çapında sıkışık ticaret trafiğine takılan tüm mallar geçen aya kıyasla artarak %8'in biraz üzerine çıkmıştır.

Erişim: <https://www.ifw-kiel.de/publications/media-information/2023/china-supports-world-trade-and-breaks-export-record/>

Anahtar Kelimeler: Çin, Küresel Ticaret, Almanya, İhracat, İthalat

6. Doların Para Birimi Sisteminde Geleceği: Rakipsiz Likidite Nedeniyle Doların Kilit Para Birimi Konumu Sağlam / Research Institute of Economy, Trade and Industry (Japonya)

Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmesi üzerine Batılı ülkeler Rusya'ya yönelik çeşitli ekonomik yaptırımlar uygulamaya başlamıştır. Bu yaptırımların en önemlilerinden birisi ise bazı Rus bankalarının Society for Worldwide Interbank Financial Telecom (SWIFT)'den çıkarılmasıdır. 2023 yılı Nisan ayı itibariyle SWIFT sisteminde takas edilen finansal işlemlerin %42,71'ini ABD doları cinsinden transferler oluştururken, euro %31,74, İngiliz sterlini %6,58, yen %3,51 ve yuan %2,29 oranında yer bulmuştur. Doların kilit para birimi olarak rolü İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Bretton Woods rejimi ile başlamıştır. Bu sistem içerisinde doların değeri altına bağlanırken, diğer ülkeler de döviz kuru istikrarını sağlamak için para birimlerini dolara bağlayarak bir altın-dolar standardı belirlemiştir. Bu sayede dolar, elde tutulan para birimleri arasında baskın bir paya sahip olarak uluslararası para birimi haline gelmiştir. Dolar, değişim aracı olarak diğer para birimleri üzerinde üstünlük kurmuş ve tercih edilen para birimi olmuştur. Uluslararası para biriminin değişim aracı olabilmesi için takas anında karşı taraf tarafından kabul edilebilir olması gerekmektedir.

Uluslararası para biriminin genel kabul görebilmesi için para birimi serbestçe sahip olunup kullanılabilmelidir. Ayrıca, döviz piyasasında belirli bir derinliğe sahip olması ve likit durumunun fazla olması gereklidir. Özel iktisadi kuruluşlar uluslararası para birimini ellerinde bulundurarak uluslararası finansal anlaşmalarda fayda elde ederken, diğer tarafta para biriminin enflasyon nedeniyle değer kaybetmesiyle çeşitli maliyetlerle karşı karşıya kalmaktadır. Uluslararası para birimleri arasında bir araştırma yapılmış ve 1980 ile 2016 yılı arasında doların katkısı %54,4'e çıkarken, euro için %27,2 ve yen için %5,6 olmuştur. Bu sonuçlara göre doların baskın bir uluslararası para birimi olduğu doğrulanmıştır. Döviz kontrolü döviz ticaretine kısıtlamalar getirirken, aynı zamanda uluslararası para birimlerinin genel kabul durumunu da negatif etkiler. Çin'de birçok döviz işlemi kısıtlamalara tabidir fakat ABD'de ulusal güvenlik tedbirleri dışında döviz işlemlerinde herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır. Çin, döviz ticaretine kısıtlama getirmeye devam ettiği sürece yuan para biriminin genel kabul görmesi zor olacaktır. 1999 yılında Euro'nun gelişi ulusal para rejiminin yapısında değişikliklere neden

olmuştur. Fakat, euro genel kabul edilebilirlik açısından şartları sağlamasına rağmen dolar kadar likidite sağlayamamıştır. Bu sebeplerden dolayı dolar, kilit bir uluslararası para birimi olarak değerini korumaya devam etmektedir.

Erişim: <https://www.rieti.go.jp/en/papers/contribution/ogawa/10.html>

Anahtar Kelimeler: Dolar, Euro, Yuan, Uluslararası Para Birimi, Likidite

B. POLİTİKA

1. NATO'nun Vilnius Zirvesi Ukrayna'nın Yeniden İnşa Anahtarını Tutuyor / RAND Corporation (ABD)

Salı günü gerçekleştirilecek NATO zirvesinde uzun süreli yardım paketi ve iyileştirilmiş siyasi bağlar dahil olmak üzere Ukrayna'ya verilen desteğin geleceği planlanacaktır. Önemli bir diğer konu ise Ukrayna'nın savaş sonrasında yeniden inşa edilmesidir. Geçtiğimiz ay Londra'da düzenlenen konferansta Ukrayna'ya yardım eden ülkeler önceki dönem yapılan tahsislere ek olarak yeniden inşa için 60 milyar dolar değerinde yardım sözü vermiştir. İkinci Dünya Savaşı sona erdikten sonra Avrupalı birçok ülke iki seçenek arasında seçim yapmak zorunda kalmıştır; bir tarafta Kuzey Atlantik Anlaşması Örgütü'ne (NATO) üye olmak, diğer tarafta yalnız kalmak. Fakat, Ukrayna'daki savaş biraz farklı konumlandırılmıştır. Burada asıl istenen, çözüm için kritik bir anahtar olan Rusya'yı caydıracak kadar güçlü fakat kışkırtıcı olmayacak bir yaklaşım sergilenmesidir.

Kaynak: Artur Widak

Ukrayna savaşında savaşı sona erdirmek için tarafların karşılıklı rızası gereklidir. Ukrayna tarafı savaşın sona ermesi durumunda hem yeniden yapılanma için ciddi yardımlara, hem de Avrupa Birliği'ne üye olmak gibi önemli teşviklere sahip olacaktır. Rusya tarafına baktığımızda Ukrayna'ya kıyasla önemli bir kazanıma sahip olmayacağı belirtilmiştir. Ukrayna'nın barış sağlandıktan sonra tekrar Rus saldırısına uğrama durumunda artık

Batı'nın sağladığı silah, eğitim vb. birçok hususta hazır olacağı ve herhangi bir durumda da NATO'ya alınabileceği vurgulanmıştır. Fakat, Ukrayna NATO üyesi olabilmesi için her üye ülkenin rızasına ihtiyaç duymaktadır. Üye ülkelerin rıza göstermemesi durumunda ittifak içerisinde bölünmeler yaşanabileceği, hatta bu durumda Rusya'nın saldırgan tutumunun artarak devam edeceği düşünülmektedir.

Erişim: <https://www.rand.org/blog/2023/07/natos-vilnius-summit-holds-the-key-for-ukraines-reconstruction.html>

Anahtar Kelimeler: Rusya, Ukrayna, NATO, Güvenlik, Savaş

2. Rusya'ya Uygulanan Petrol Fiyatı Sınırı ve Ambargo Kusurlu Çalışıyor ve Düzeltilmesi Gerekliyor / Bruegel (Belçika)

G7 ülkelerinin Rus petrolüne yönelik uyguladığı tavan fiyat çeşitli yollarla ihlal edilirken, Batılı ülkelerin bu hususta önlem alarak Rusya'ya yönelik nakit akışını azaltabileceği öne sürülmektedir. 2022 yılı Aralık ayında Avrupa Birliği'nin ambargosu ve G7 ülkelerinin petrole uyguladığı tavan fiyat ile Rusya'nın ihracat kazançları ve bütçe gelirleri azalmıştır. Yaptırımlardan sonra Rusya'nın 2023 yılı Ocak – Mayıs dönemi cari fazlası bir önceki yıla göre 123 milyar dolardan 23 milyar dolar kadar gerilemiştir. Aynı dönem için Rus Maliye Bakanlığı petrol gelirlerinde yıllık bazda %50 düşüş yaşandığını ve bütçe açığının da genişlediğini söylemiştir. Rusya, petrol fiyatlarının düşmesi ve buradan elde ettiği gelir, vergi vb. kazançların azalmasıyla günlük petrol üretim miktarını 2023 yılı Nisan ayında 500.000 varil kısmıştır. Rus petrolüne yönelik varil başına 60 dolar tavan fiyat uygulaması, bu fiyata kadar Rusya ile petrol ticaretine izin verirken, üzeri bir fiyatta yapılan ticarete izin vermemektedir.

Avrupa bölgesine hiçbir zaman tedarik sağlamayan ve bu sebeple AB'nin uyguladığı ambargonun etkin olmadığı Pasifik Okyanusu limanlarında yapılan petrol ticareti fiyatları 60 doların üzerinde kalmıştır. G7 ve AB merkezli birçok şirket petrol tavan fiyatının düzgün uygulanmadığını belirtirken, tavan fiyat uygulaması ile Rus petrolünün piyasada kalması sağlanmıştır. Rusya'nın petrolden elde ettiği gelirler 2023 yılı Ocak – Nisan arasında önemli ölçüde azalmasına rağmen, hala 50 milyar doların üzerinde

seyretmektedir. Rusya Merkez Bankası, ambargo sebebiyle rezerv operasyonlarını avro veya dolar cinsinden yapamadığı için yurt dışında özel şirketler dahil olmak üzere 147 milyar dolarlık varlık satın almıştır. Alınan varlıkların neler olduğu tam olarak bilinmezken, Rusya'nın para ve maliyet politikası uygulamalarında hareket alanlarını genişletme amacı güdüldüğü belirtilmiştir. Yazar, Batılı merkez bankalarının ve banka denetçilerinin Rusya'ya ait "gölge rezerv" fon yapılarını ve fiziki konumlarını tam olarak tespit etmesi gerektiğini söylemiştir. 2022 yılı Şubat ayından bu yana çeşitli yaptırımlarla Rusya'nın rezervlerine erişimi büyük ölçüde kısıtlanırken, yaklaşık 312 milyar dolar etkisiz hale getirilmiştir.

Erişim: <https://www.bruegel.org/analysis/oil-price-cap-and-embargo-russia-work-imperfectly-and-defects-must-be-fixed>

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Rusya, Yatırım, Ambargo, Petrol, Tavan Fiyat

3. Suudi Arabistan'ın Yatırımları: "Sport Washing" Sorunlarını Artırıyor / Council on Foreign Relations (ABD)

Suudi Arabistan, spor sektörüne yaptığı milyar dolar değerindeki birçok yatırım ile uluslararası spor alanında önemli bir oyuncu haline gelmiştir. Suudi yetkililer yapılan yatırımların petrolden gelen gelirleri farklı alanlarda değerlendirmek için yapıldığını söylese de birçok mecra bu yatırımları ülkenin insan hakları sicilini temizlemek için yapıldığını düşünmektedir. Suudi Arabistan'ın yanı sıra birçok Körfez ülkesi de spor alanında yaptıkları yatırımları her geçen gün artırmaktadır. Ülke, 2018 yılından beri çeşitli spor alanlarında – boks, tenis, at yarışı, Formula 1 vb- etkinliklere ev sahipliği yapmak için büyük miktarda para harcamıştır. Ayrıca, uluslararası golf yarışmalarını finanse etmiş, Formula 1 imtiyazı almış ve bir İngiliz futbol kulübünün de hisselerini satın almıştır. Suudi Arabistan, yaptığı tüm yatırımları dünyanın en büyük beşinci devlet servet fonu (650 milyar dolar) olan Kamu Katılım Fonu aracılığıyla gerçekleştirmiştir.

Ülkedeki yetkililer spor alanına yapılan yatırımın "Vizyon 2030" kapsamında yapıldığını belirtirken, yaptıkları spor yatırımının yabancı yatırımları çekeceğini, yerel istihdamı ve turizmi artıracığını öngörmektedir. Verilere bakıldığında Suudi Arabistan'ın spor

yatırımları 2016-2019 yılları arasında ülkenin GSYH'sini üç katına çıkartmıştır. Farklı görüşlere göre Suudi Arabistan, kötü bir insan hakları siciline sahip olup bunu temizlemek adına özellikle 2018 yılında Kaşıkçı'nın öldürülmesiyle spor yatırımlarını önemli ölçüde artırmıştır. Spor çeşitli hükümetler için ülkelerinin ekonomik ve kültürel varlıklarını dünya çapında izleyicilere sergilemek için uzun zamandır kullanılan popüler bir araçtır. Çin, soykırım suçlamaları sırasında 2008 ve 2022 Olimpiyatlarına ev sahipliği yaparken, Rusya da 2014 Olimpiyatlarına ev sahipliği yaptıktan sonra Kırım'ı ilhak etmiştir. Uluslararası insan hakları grupları ve birçok eleştirmen Rusya ve Çin'i sporu kendi çıkarları için manipüle etme aracı olarak kullanmakla suçlamıştır.

Erişim: <https://www.cfr.org/in-brief/saudi-arabias-investments-raise-questions-sportswashing>

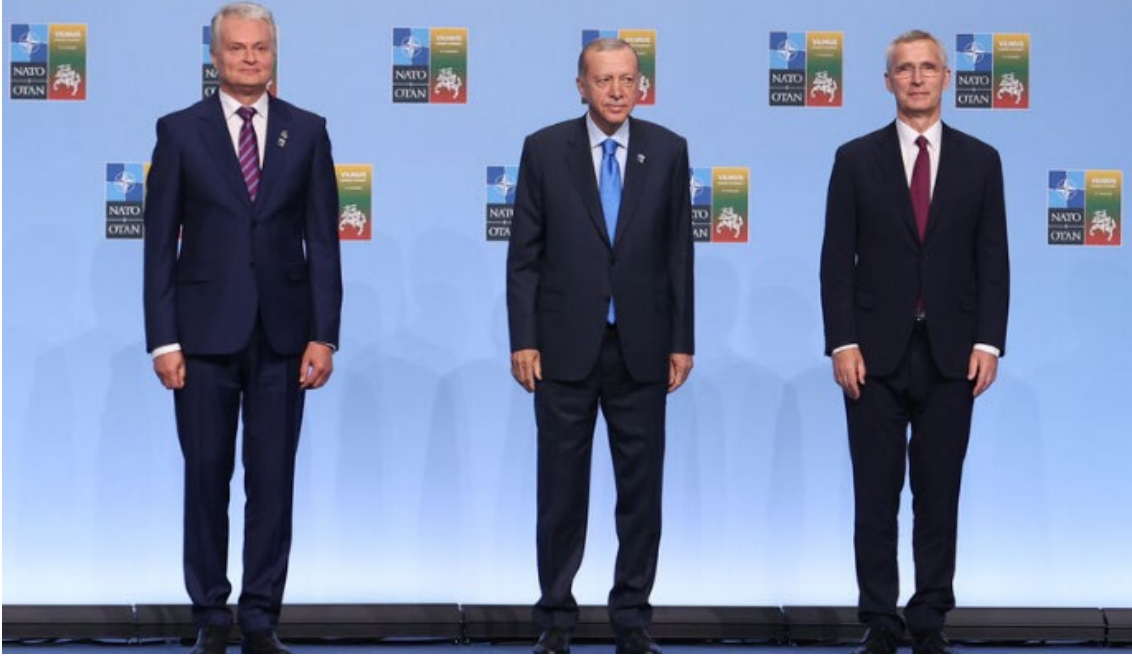
Anahtar Kelimeler: Suudi Arabistan, Körfez, Yatırım, Spor

4. Erdoğan'ın NATO Hamleleri Rusya'yı Kızdırdı, Fakat Türkiye'nin Batıya Yönelmesini Etkilemedi / AL-MONITOR (ABD)

Türkiye, İsveç'in NATO üyeliği konusundaki olumsuz görüşlerini toplantı günü geride bırakarak olumlu düşündüğünü bildirmesiyle toplantı gündemini etkilemiştir. Türkiye'nin verdiği karar sonrasında Batıya doğru bir dönüş yaptığı belirtilirken, masanın öbür tarafında Rusya'nın bu duruma ne tepki vereceği ve Türkiye ile olan ilişkilerinin nasıl ilerleyeceği merak uyandırmıştır. Bazı yorumcular Türkiye'nin verdiği kararın Rusya için bir savaş hezimetini olduğunu söylemiştir. Önceki dönemde Erdoğan ve Zelenski'nin görüşmesi Rusya'yı rahatsız ederken, Türkiye'nin aracılık ettiği esir takasına da Rusya'dan eleştiri gelmiştir. Savaşta, Ukrayna'nın savunma gücünde kritik rol oynayan İHA'nın ülkede üretilmesi için bir tesisin kurulacağı duyurulmuştur. Ayrıca, Cumhurbaşkanı Erdoğan NATO'nun Vilnius toplantısında Ukrayna'nın NATO üyeliğini hak ettiğinden bahsetmiştir.

Rus Savunma ve Güvenlik Komitesi Başkanı Viktor Bondarev, Türkiye'nin bir dizi provokatif kararlar aldığını belirtirken, artık Türkiye'nin "dost olmayan ülke" listesine eklendiğini söylemiştir. Çeşitli mecradan Türkiye'ye eleştiriler yöneltirken, Ukrayna'da

İHA tesisinin kurulacağı haberi sonrasında buna katkı sağlayacak Türk yatırımcılara füze ile cevap verilmesi gerektiği söylenmiştir. Yazar taraflı bir şekilde yazıyı kaleme alırken, Türkiye'deki siyasi tutuklular, darbe ve insan hakları konusunda çeşitli yorumlarda bulunmuştur. Yazının devamında terör örgütü, Türkiye ekonomisi ve hükümetle alakalı eleştiriler yazılmıştır.

Kaynak: Paulius Peleckis

Erişim: <https://www.al-monitor.com/originals/2023/07/erdogans-nato-moves-agitate-russia-dont-spell-turkeys-sharp-shift-west>

Anahtar Kelimeler: NATO, ABD, Türkiye, Rusya, Ukrayna, Üyelik

5. Kritik Mineral Yarışı Ekonomik Beklentileri Etkileyecek / Oxford Analytica (İngiltere)

Kritik madenlerin arzı tıpkı fosil yakıtta olduğu gibi bütün ekonomilerin geleceğinde önemli rol oynayacaktır. Batılı birçok gelişmiş ülke kritik hammadde (CRM) tedariklerini güvence altına alma konusunda istekliken, öbür tarafta gelişmekte olan ekonomiler maden rezervlerini kullanma hususunda isteklidir. Yaklaşık 50 ülke, belirli madenleri ulusal güvenlik riski olarak belirlemiştir. Fakat Global Trade Alert, kritik maden

korumacılığının henüz belirgin bir şekilde artmadığını vurgulamıştır. Kritik madenler üzerine tedarik planları sorunsuz bir şekilde ilerlese ve temiz teknolojiden gelecek talepler artsa bile piyasaların 2030 yılına kadar dengede ilerleyeceği söylenmiştir.

Yakın tarihli birçok kritik maden projesinin gecikme durumuyla karşı karşıya olması, tedarik risklerinin yakın vadede gündemde olmaya devam edeceğini göstermektedir. Ayrıca, yaşanan jeopolitik gerilimler ve yeşil düzenlemenin özel riskler oluşturduğu vurgulanmıştır. Hükümetlerin, ekonomilerinin neye ihtiyacı olduğunu kavradıkça kritik madenler üzerine oluşturdukları ulusal güvenlik riskleri listelerini azaltacakları düşünülmektedir. 2030 yılına kadar planlanan lityum, nikel ve kobalt projelerinin, madencilik ve işleme alanında çok az ülkeyle sınırlı kalacağı bildirilmiştir.

Erişim: https://dailybrief.oxan.com/Analysis/GA280496/?code=93693e9c-8d62-4340-bcc9-ae256697f3cf&mkt_tok=MTA5LUIMTC05ODkAAAGM9likQCYKnMQt3VCss553c4pf_lKvdGiyGIVMg0-zeNDAdQ-lv5EmAh7jv8asPLtHnDmX9ZphQAW45YAwYgr7Lu6OJklgq3tiU3pOZWf5PbZd

Anahtar Kelimeler: Kritik Mineraller, Gelişmiş Ülkeler, Gelişmekte Olan Ülkeler

6. Ukrayna'ya Parça Tesirli Bomba Tedariki Dünyaya Yanlış Mesaj Vermekte / Chatham House (Birleşik Krallık)

ABD, 7 Temmuz 2023 tarihinde Vilnius'da gerçekleştirilecek NATO zirvesinden hemen önce, Ukrayna'ya misket bombası tedarik edeceğini duyurmuştur. Konu kritik öneme sahiptir. 2008 Misket Bombaları Sözleşmesi uyarınca bu bombanın bulundurulması ve kullanılması tüm NATO müttefiklerince yasaklanırken, ABD'nin kararı bu sözleşme ile çelişmektedir. Biden Yönetimi, Ukrayna'ya tedarik edileceği mühimmatın;

- Sivillerin bulunduğu bölgelerde kullanılmayacağına,
- Kullanılan yerlerin kayıtlarının tutulacağına,
- Haritalanacağına ve
- Savaş sonrasında kullanılan alanda temizlik yapılacağına dair söz aldığını belirtmiştir.

Fakat, misket bombasının kullanımıyla alakalı önemli insani kaygılar ortaya çıkarken aynı zamanda 2008 Sözleşmesine taraf olmayan diğer ülkelere yanlış mesajlar verdiği yönünde de eleştiriler yapılmaktadır. Misket bombasının bir kısmı çarpma esnasında patlamadığı ve etrafa saçıldığı için olay sonrasında çeşitli patlama senaryolarına davetiye çıkarmaktadır. Çarpma esnasında patlamayan bombalar uzun vadeli yerleştirilmiş kara mayını gibi görev yapmaktadır. Bu bombalar uzun yıllar patlamadan kalabilmekte ve genelde çocuklar tarafından bulunup oyuncak zannedilip oynanırken birçok çocuğun yaralanıp sakat kalmasına, hatta ölmesine neden olmaktadır.

Bugüne kadar Misket Bombalarına ilişkin 2008 Sözleşmesi'ne (CCM) 111 ülke taraf olurken, 12 ülke de imzacı olmuştur. Bu sözleşme, taraf ve imzacı ülkelerin misket bombası kullanma, üretme, transfer etme ve stoklamasını yasaklamaktadır. Ayrıca, bu ülkelerin sahip oldukları tüm misket bombalarını imha etmeleri ve önceden kullandıkları yerlerde bomba kalıntılarını temizlemesi talep edilmiştir. Sözleşmeye ABD, Ukrayna, Rusya, Çin ve Hindistan henüz imza atmazken, önemli NATO ülkeleri – İngiltere, Almanya ve Fransa – imza atmıştır. Rusya, Ukrayna'ya yönelik kara mayını ve misket bombası kullanırken, Ukrayna ise Sovyet zamanında kalma eski misket bombalarını Rusya'ya karşı kullanmıştır.

Erişim: <https://www.chathamhouse.org/2023/07/supplying-ukraine-cluster-bombs-sends-wrong-message-world>

Anahtar Kelimeler: Misket Bombası, NATO, Ukrayna, Rusya, ABD

7. Nepal: Güney Asya'da Yükselen Bir Güç Merkezi / Observer Research Foundation (Hindistan)

Coğrafi, sosyo-kültürel, dini, ekonomik ve çeşitli alanlarda hiçbir ülkenin Hindistan ve Nepal kadar birbirine bağlı olmadığı belirtilmektedir. İki ülke arasındaki ilişkiler her geçen gün artarken, Nepal son Hindistan ziyaretinde önemli birçok yeni anlaşmaya imza atmıştır. Su yolu üzerinden malların taşınması ve tarihi Nepal – Hindistan transit anlaşması yenilenmiştir. Ayrıca Hindistan, Nepal'in ürettiği fazla elektriği (10.000 MW'a kadar) kendisine ihraç etmesine izin vermiştir. Böylece Nepal, enerji pazarını garanti

altına alırken, aynı zamanda ülkedeki enerji sektörüne yapılacak hem yerli hem yabancı yatırım umutlarını artırmıştır. Fakat Hindistan, Çin veya Pakistan tarafından gelecek herhangi bir yatırım durumunda Nepal'den elektrik almayacağını özellikle vurgulamıştır. Hindistan ile Nepal arasında iki yeni petrol hattı inşa etme anlaşması da bir diğer önemli gelişme olmuştur. Ayrıca, iki ülkenin birbirine entegre olabilmesi için sınır ötesi dijital ödeme sistemini kolaylaştırmak adına bir mutabakat zaptı imzalanmıştır.

Kaynak: ORF

Nepal'in, hem Hindistan'a hem de Bangladeş'e taahhüt ettiği enerjiyi sağlayabilmek için kurulu gücünü önemli ölçüde artırması gerekiyor. Mevcut durumda kendi iç enerji talebi yüksek olan Nepal'in ileride sorun yaşamaması için stratejik planlamalarını doğru yapması gerekmektedir. Bu hususta yeni elektrik iletim hatları, altyapılar vb. birçok alanda Hindistan ile ortak çalışmaktadır. Nepal, 2008-2009 yıllarında 18 saate varan elektrik kesintileri ile mücadele ederken şimdi 42.000 MV gücünde hidroelektrik kurulu gücüne sahiptir. Yağışlı dönemlerin artması ve uzun sürmesi sayesinde ciddi bir elektrik üretimi kaydeden Nepal, 2023 yılı sonunda 2.853 MW elektrik üretmeyi hedeflemektedir. Nepal'in tek başına büyük bir hidroelektrik gücüne erişmesinin zor olduğu, ancak Hindistan ile kurduğu stratejik ortaklık sayesinde çok hızlı bir şekilde büyüdüğü belirtilmiştir. Yapılan anlaşmalar neticesinde Nepal'de üretilen elektriğin Hindistan ve Bangladeş'e satılması ülkenin GSYH'sini önemli ölçüde artıracaktır. Ayrıca

ülkenin ticaret açığının kapanması beklenirken, artan elektrik üretimi ile tarım, sanayi, ulaşım ve diğer sektörler başta olmak üzere çarpan etkisi oluşturacağı söylenmektedir.

Erişim: <https://www.orfonline.org/expert-speak/nepal-an-emerging-power-centre-in-south-asia/>

Anahtar Kelimeler: Nepal, Hindistan, Ortaklık, Elektrik, Hidroelektrik, Anlaşma

8. Bölünmeler Devam Ederken NATO Genişliyor. Moskova Rahat Durmayacak / Chatham House (Birleşik Krallık)

Bu yılki NATO toplantısına giden süreçte, üye ülkeler arasında bazı konularda – örneğin: Ukrayna'nın üyeliği, finansmanı ve ABD'nin Ukrayna'ya misket bombası sağlama kararı – bölünmeler yaşanmıştır. Fakat, Ukrayna işgali sonrasında üye ülkeler uyum ve toplu savunmanın ne kadar önemli bir husus olduğunu anlamış ve NATO'nun önemini yeniden doğrulamıştır. Ukrayna'nın üyeliği gündemden düşmezken diğer konular hakkında ittifak somut adımlar atmıştır. İsveç'in üyeliği bir süredir Türkiye tarafından onaylanmadığı için sıkıntı oluşturmuş, ancak Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yeşil ışık yakmasıyla beraber ittifakın bir diğer önemli sorunu bir nebze çözülmüştür. Türkiye, İsveç'in üye olma girişimine onay vermesi karşılığında yurt dışındaki terör grupları faaliyetlerini engelleme ve ABD'den çeşitli silah satışı – Modern F16 – için onay almıştır.

Kaynak: Chatham House

NATO'nun yavaş yavaş büyüme çabaları Rusya'yı rahatsız ederken, bu eylemlere karşı rahat durmayacağı söylenmiştir. Ukrayna'nın üye olma konusu ittifak içerisinde çeşitli bölümlere de sebebiyet vermektedir. Örneğin; bazı ülkeler – özellikle Baltık ülkeleri – Ukrayna'yı hızla NATO'ya sokma konusunda istekliken, diğer ülkeler – ABD ve Almanya – savaşın tırmanma ve uzama endişelerinden dolayı uzak durmaktadır. Savaş boyunca Ukrayna'ya gerek ikili gerekse grup olarak çeşitli mühimmat yardımıyla bulunulmuştur. Örneğin Fransa uzun menzilli füze ve savaş uçağı sözü verirken, Almanya ise daha fazla tank gönderme sözü vermiştir. Yapılan yardımlar sonucunda ulusal stokların geri kazanılması, yeni bölgesel savunma ve caydırıcılık planları için endüstriyel üretimin artırılması gerektiği vurgulanmıştır.

Erişim: <https://www.chathamhouse.org/2023/07/divisions-remain-nato-expanding-will-not-sit-comfortably-moscow>

C. ÇEVRE

1. Açık Deniz Rüzgârının Yükselen Maliyeti / Empire Center (ABD)

Açık denize kurulan rüzgâr enerji sistemleri maliyetlerindeki artışın elektrik kullanıcılarını zor durumda bırakacağı belirtilmiştir. Açık deniz rüzgâr projeleri geliştiren iki önemli şirket – Sunrise Wind ve Equinor – ürettikleri elektriğin megavat saat başına alacakları fiyatta artış talep etmek için eyalet Kamu Hizmetleri Komisyonu ile görüşmüştür. Komisyonun iki seçeneği olduğu, ya gelen teklifi kabul edeceği ya da ilerisi için yeni rüzgâr enerji yatırımlarını erteleyeceği vurgulanmıştır. Yenilenebilir enerjiyi teşvik eden politikaların artmasıyla açık deniz projelerinde ciddi bir hareketlenme olmuştur. 2021 yılında küresel çapta rekor sayıda kurulum görülürken, ABD’de planlanan projeler önceki yıla göre çift haneli artış göstermiştir. ABD’de açık deniz rüzgâr projelerinin maliyetleri megavat saat başına tahmini 84 dolar olurken, karasal alanda rüzgâr santrali ve doğalgaz santrallerindeki maliyet ise 37 dolar seviyesindedir. Eyaletteki iki önemli rüzgâr projesinin ekonomik olmaktan hızla uzaklaştığı söylenmektedir. Bunun sebebi olarak; tüm endüstrilerde malzeme ve işçilik maliyetlerinin enflasyon nedeniyle yükselmesi ve rüzgâr türbini malzeme bileşenlerinin maliyetlerinin artması gösterilmektedir.

Kaynak: Empire Center

Sorun sadece New York eyaleti ile sınırlı kalmamış, aynı zamanda Massachusetts ve Büyük Britanya’da da benzer sorunlar oluşmaya başlamıştır. Örneğin; Massachusetts’de bulunan Commonwealth Wind projesinin geliştiricisi anlaşmaya varılan fiyatın artık

projeyi finanse etmediği gerekçesiyle yaptıkları sözleşmenin iptal edilmesini istemiştir. Enerji sektöründe şirketlerin yaptığı sözleşmeler diğer sektörlerde faaliyet gösteren şirketlere nazaran biraz daha farklıdır. Örneğin sığır etinin fiyatı yükseldiğinde McDonalds, ürünlerinin fiyatını istediği zaman artırma şansına sahiptir. Fakat, bir enerji santrali kurulurken ilgili kamu kuruluşu ve yüklenici şirket arasında tek fiyat üzerinden anlaşma yapılır ve belirlenen fiyat tek taraflı artırılamaz. Bu sebeple enerji sektöründe yüklenici firmaların, projenin yapım süreci ve işletmeye alınincaya kadar sağlam bir fiyatlama yapması gerekmektedir. Proje süreleri yaklaşık 1-2 yıl sürerken, bu süreçte enflasyonun ve bununla beraber işçilik, malzeme vb. ürün fiyatlarının artabileceği hesaplara doğru şekilde aktarılmalıdır. Sonuç olarak Kamu Hizmet Komisyonu ne karar verirse versin, New York'ta rüzgâr enerji fiyatlarının yükseleceği vurgulanmıştır.

Erişim: <https://www.empirecenter.org/publications/the-rising-cost-of-offshore-wind/>

Anahtar Kelimeler: Rüzgâr Enerjisi, ABD, New York, Enerji, Fiyat, Enflasyon

2. Hidrojen Gelecek mi Yoksa Tam Bir Hayal mi? / Foreign Policy (ABD)

Dünya hükümetlerinin birçoğu gelecek dönemlerde ekonomilerini karbondan arındırma konusunda kararlıdır. Bir zamanlar karbon fiyatlama ve emisyon ticareti sadece tartışma konusu iken, artık önemli bir sanayi politikasına dönüşmüştür. Son 20 yılda güneş ve rüzgâr enerjisinin maliyeti önemli ölçüde düşerken, batarya ile çalışan elektrikli araçlar ise (EV) artık her yerde bulunan bir gerçek konumundadır. Enerji geçişi sürecinde dikkatli olunması gerekirken, yanlış ilerlenen bir yoldan geri dönmenin hem maliyetli hem de yorucu olacağı özellikle vurgulanmıştır. Hidrojen enerjisinin dünyanın geleceği için önemli bir madde mi yoksa tehlikeli bir madde mi olduğu hala tartışma konusudur. Bunu öğrenebilmek için harcanacak trilyon dolarlık yatırımların hangi noktada sonuçlanacağı ise merak uyandırmaktadır. İklim krizinin insanlara önlem almak için yeteri kadar zaman vermediği, enerji geleceğinde bir seçim yapma zorunluluğundan kaçış olmadığı vurgulanmıştır. Enerji geçişinde bazı sorunlar baş göstermektedir. Planlanan enerji karışımında ülkeler üreticisi olduğu bazı malları üretirken gerekli olan elektrik ihtiyacı

karşılanabilecek midir? Gübre ve çimento gibi modern yaşamın temel yapı taşlarının hidrokarbon ve yüksek sıcaklık kullanmadan nasıl üretilebileceği merak uyandırmaktadır.

Kaynak: Ina Fassbender

Her yıl 1,8 milyar ton çeliği eritmek için yaklaşık 2.000 santigrat derece sıcaklığa ihtiyaç duyulurken, bu sıcaklığa nasıl ulaşılabilecek? Havada binlerce mil uçan uçaklara nasıl güç verilecek? Dünyayı dolaşan devasa konteyner gemileri nasıl ilerleyecek? soruları sorulmuştur. Hidrojen yanması sırasında yüksek sıcaklıklar ortaya çıkartırken, yukarıda belirtilen sorunlara çözüm olabileceği belirtilmiştir. Hidrojen, üretim şekline göre yeşil hidrojen, mavi hidrojen gibi farklı renk gruplarıyla ifade edilmektedir. Bir grup tarafından hidrojenin enerji geçişinde kullanılacak en mantıklı ve doğru enerji kaynağı olduğu savunulurken, diğer tarafta bu kaynağa yönelik birtakım önyargılar vardır. Hidrojen teknik olarak uygulanabilir olsa da enerji geçişi stratejisi için bir anlam ifade edip etmediği veya pahalı bir geçiş olup olmadığı sorgulanmaktadır. Mevcut teknolojide sudan elektroliz yöntemiyle hidrojen üretiminin ciddi bir enerji sarfiyatına neden olacağı söylenmektedir. Ayrıca, hidrojenin günlük hayata uyarlanıp tamamen kullanılabilmesi için depolama, taşıma, nakliye tesisleri, boru hatları vb. birçok pahalı yatırıma ihtiyaç vardır. Yazının devamında hidrojen teknolojisine yönelik detaylı bilgiler verilerek konu tartışılmıştır.

Erişim: https://foreignpolicy.com/2023/07/14/hydrogen-is-the-future-or-a-complete-mirage/?utm_source=Sailthru&utm_medium=email&utm_campaign=Editors%20Picks%20-%2007142023&utm_term=editors_picks

Anahtar Kelimeler: Hidrojen, Enerji Geçişi, Enerji, Temiz Enerji, Hidrokarbon

3. Pakistan, Buğday İthalatından Kendi Kendine Yeterliliğe Doğru İlerliyor / Consultative Group for International Agricultural Research (Fransa)

Pakistan'da buğday, beslenme güvenliğinin ve ülke ekonomisinin bir parçası olurken, ülkedeki hane halkı için de büyük öneme sahiptir. Pakistan'ın buğdayda kendi kendine yetebilme kapasitesine ulaşma hedefi, 2021 yılından bu yana piyasaya sürülen 31 farklı buğday çeşidi sayesinde daha ulaşılabilir olmuştur. Piyasaya sürülen yeni buğday türleri ile ülkenin 9 milyon hektarlık alanda ekili buğday tarlaları daha üretken, iklime dayanıklı ve hastalıklara karşı dirençli olacaktır. İklim değişikliğinin ülkedeki buğday üretimini tehdit ettiği düşünülünce bu gelişmenin olumlu sonuçları olacaktır. Uluslararası Mısır ve Buğday İyileştirme Merkezi (CIMMYT) tarafından geliştirilen buğday çeşitleri -30'u ekmeçlik buğday ve biri durum buğdayı çeşidi- uluslararası fidanlık alanlarda ve Pakistan'da titiz saha denemeleri sonrasında seçilmiştir. Pakistan, Pakistan Vizyonu 2025 ve Tarım Vizyonu 2030 kapsamında buğday üretim yoluyla gıda ve beslenme güvenliğini artırmayı hedeflemektedir.

Kaynak: CGIAR

Geliştirilen buğday çeşitleri mevcut türlere kıyasla %5 ila %20 arasında daha yüksek verim sağlarken, üst düzey tahıl kalitesi ve hektar başına yedi ton üzerinde verim alınmıştır. Yeni türler çeşitli hastalıklara, sıcaklığa ve kuraklığa karşı önemli bir dayanıklılık sergilemiştir. Yetersiz beslenme Pakistan'da yaygın olan bir sorundur. 2019 yılında piyasaya sürülen biyolojik açıdan zenginleştirilmiş bir çeşit olan AKBAR-2019 buğdayı, mevcut durumda 3,25 milyon hektarlık alanda ekilmektedir. Pakistanlı çiftçiler, %8 ila

%10 daha yüksek verime sahip ve paslanmaya karşı direnci olduğu için AKBAR-2019'u severken, tüketiciler de kaliteli bir ürün olduğunu geri bildirmektedir. Yeni ürünlerin piyasaya sürülmesiyle ülkedeki buğday hasadında verimliliğin büyük ölçüde artacağı ve kendi kendine yetme hususunda fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Erişim: <https://www.cgiar.org/news-events/news/country-moving-forward-from-wheat-importer-to-self-sufficiency>

Anahtar Kelimeler: Buğday, Pakistan, Verimlilik, Hasat, AKBAR-2019

4. İklim Krizine Karşı Savunmasız Borçlu Ülkeler Zengin Kirleticilere Milyarlarca Dolar Ödüyor / International Institute for Environment and Development (Birleşik Krallık)

Uluslararası Çevre ve Kalkınma Enstitüsü (IIDS) tarafından yapılan analize göre G20 ülkeleri, pandeminin başladığı dönemden bu yana iklim krizinde en savunmasız ülkelerin borç ödemelerinden 50 milyar dolar toplamıştır. En az gelişmiş ve gelişmekte olan 58 ülke tarafından yapılan ödemeler 2020 yılında 13 milyar dolar, 2021 yılında 14 milyar dolar ve 2022 yılında 21 milyar dolara ulaşmıştır. Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmesiyle başlayan küresel ekonomik durgunluk, Covid-19, enflasyon ve faiz artışları nedeniyle yoksul ülkelerin borç yükü önemli ölçüde artmıştır. Devam eden süreç birçok yoksul ülkeyi giderek daha kritik pozisyonlara sokarken, bazılarını temerrüde düşmeye ve diğerlerini de uçurumun eşiğine getirmiştir. İklim değişikliği sorunundan en çok etkilenenlerin yoksul ülkeler olduğu ve bu ülkelerin de birçoğunun zamanında iklim krizini en başta tetikleyen gelişmiş ülkelere borçlu olduğu vurgulanmaktadır. Bu sebeple zaten yoksulluk içinde iklim kriziyle boğuşan ülkelerin, o soruna sebebiyet veren ülkelere ciddi şekilde borçlu olması adaletsizlik oluşturmaktadır.

Yoksul ülkelerde insanların evlerini doğal afetlerden korumak, kuraklık durumunda temiz suya erişimini sağlamak, okul ve hastaneleri işletmek için harcanması gereken paralar büyük bankaların ve çevreye kirleten ülkelerin kasasına dolmaktadır. G20 ülkeleri, yeni kredi tahsislerinde daha imtiyazlı koşullar sunma ve hatta kredi yerine hibe yöntemi kullanılmalıdır. Ayrıca, her durumda borçların yeniden yapılandırılıp, ülkelerin

mevcut durumuna göre tasarlanması gerektiği önerilmektedir. Yazının devamında G20 ülkelerine yönelik önemli eleştirilere yer verilirken, yukarıda bahsedilen sorunlara yönelik tavsiyeler verilmiştir.

Erişim: <https://www.iied.org/climate-vulnerable-indebted-countries-paying-billions-rich-polluters>

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliği, Yoksul Ülkeler, Borç, G20

5. Su Ürünü Yetiştiriciliği ve Sürdürülebilirlik / French Agricultural Research Centre for International Development (Fransa)

Küresel değişimlerle karşı karşıya kalındığında sürdürülebilir esnek su ürünleri yetiştirme sistemlerini elde etmek için çok sayıda çözüm geliştirilmektedir. Çözümlerden en önemlisi pirinç mahsulleri ile bağlantılı balık çiftlikleri olmuştur. Çiftlik balıkları, karides ve kabuklu deniz ürünleri dünya çapında tüketilen tüm su organizmalarının yarısından fazlasını oluştururken, diğer yarısını da balıkçılık sağlamaktadır. Su ürünleri çiftlik faaliyetlerinde artan yoğunlaşma yüksek büyüme oranlarına neden olmaktadır. Çiftliklerdeki yoğunlaşmanın suya, toprağa, çevreye ve balık sağlığına zarar verdiği söylenmektedir. Bu sebeple sektörün dinamik kalması için daha sürdürülebilir uygulamalara ihtiyacı vardır.

Balık çiftliğini ve pirinç üretimini birleştirme çalışması üretim türlerini çeşitlendirerek çiftlikleri daha dirençli hale getirmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmada yürütülen ortak amaç, iki faaliyetten birini etkileyen bir iklim veya sağlık sorunu olduğunda, diğer faaliyetin satışından gelir elde etmeye devam ederek mevcut risklerin azaltılmasıdır. İklim değişikliğine ek olarak su ürünleri yetiştiriciliği için bir başka büyük zorluk ise bu faaliyetlerle bağlantılı çevre kirliliğidir. Örneğin Vietnam'da ulusal çapta su ürünleri üretiminin %50'si büyük sistemler tarafından karşılanırken, balık yemi kaynaklı katı atıkların miktarı 2020 yılında bir milyon tonu bulmuştur. Balık yeminin neden olduğu atıkları geri kazanmak, hayvan yemi veya organik gübre olarak geri dönüştürmek için araştırmalar yapılmaktadır. Bu atıkları azaltmanın sektörde karlılığı artıracağı, yerel

istihdam olanakları sağlayacağı ve hatta karbon ayak izinin azaltılmasına katkı sağlayacağı belirtilmiştir.

Kaynak: Phnom Penh

Erişim: <https://www.cirad.fr/en/cirad-news/news/2023/focusing-on-circular-production-in-aquaculture>

Anahtar Kelimeler: Balık Çiftliği, Pirinç Üretimi, İklim Değişikliği, Sürdürülebilirlik

6. Petrol ve Doğalgaz Boru Hatlarının Önündeki Tüm Engelleri Kaldırmalıyız / The Heartland Institute (ABD)

Dünya'nın sıvılaştırılmış doğalgaz pazarı (LNG), 1959 yılında ilk LNG gemisinin Louisiana'dan Birleşik Krallık'a yük taşıdığı günden bu yana önemli ölçüde gelişmiştir. ABD, bir zamanlar önemli bir LNG ithalatçısı konumundayken, yıllar içinde yaşanan gelişmeler ile artık günümüzde hem ithalatçı hem de ihracatçı konumundadır. Bugün ABD, hidrolik kırma teknolojisinin getirdiği bol doğalgaz arzı ile küresel piyasalarda önemli bir LNG oyuncusudur. Rusya – Ukrayna savaşından sonra enerjinin ne kadar önemli olduğu ve ulusal güvenlik açısından önem arz ettiği görülmüştür. Süreç boyunca ABD'nin gösterdiği bu gelişim ve enerji konusunda dışa bağımlı olmama durumu büyük bir başarı unsuru olmuştur. Bazı uzmanlara göre küresel çapta, özellikle Avrupa'da enerji güvenliği artık ABD'nin doğal gaz ihracatına bağlıdır. Rusya – Ukrayna savaşının başlamasından bu yana küresel enerji piyasaları büyük ölçüde bozulurken, kısa vadeli fiyat artışları endişeleri artırmıştır.

ABD'nin küresel ölçekte LNG arzını artırmasının, iç piyasada tüketim miktarını sınırlayabileceği ve hem konut hem de endüstriyel doğalgaz kullanıcıları için de olumsuz etkileri olabileceği söylenmiştir. Yapılan araştırmalar neticesinde, ihracat artsa da iç piyasada fiyatların tahmin edilen kadar yüksek olmayacağı vurgulanırken, ilave yapılacak boru hatları ile maliyetlerin ve fiyatların düşebileceği belirtilmiştir. Alınan sonuçlar neticesinde, ihracatın artmasından endişelenmek yerine mevcut altyapıların geliştirilmesine odaklanılması gerektiği görülmüştür.

İklim değişikliği hususuna baktığımızda, Uluslararası Enerji Ajansı (UEA) insan faaliyetlerinden kaynaklanan metan emisyonlarının 1/3'ünden fazlasına fosil yakıtların neden olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, Çevre Koruma Ajansı, 2020 yılındaki metan emisyonlarının %41'inden gaz üretiminin sorumlu olduğunu söylemiştir. Küresel gelişmeler, doğal gazın enerji piyasalarındaki bütünleyici rolünün altını çizirken, kısa ve orta vadede doğalgazı ikame etmenin basit olmadığını göstermiştir. Geçtiğimiz kış ayında arzda yaşanan sorun nedeniyle birçok ülke daha zararlı olan kömüre yönelmiştir.

Kaynak: Heartland Institute

Erişim: <https://heartlanddailynews.com/2023/07/we-must-remove-all-barriers-to-oil-and-gas-pipelines/>

Anahtar Kelimeler: Doğalgaz, ABD, İthalat, Enerji Arzı, İhracat, Enerji Güvenliği

D. SOSYAL

1. Sahel Krizi Batı Afrika Kıyılarına Yayılırken Açlık Artıyor / World Food Programme (İtalya)

Afrika kıtasında devam eden gıda yetersizliği, açlık ve çatışma ortamı bölgedeki riskleri giderek artırmaktadır. Burkina Faso'da devam eden silahlı çatışmadan kaçan insanlar, komşu Afrika ülkelerine doğru göç etmeye devam ediyor. Huzursuzluk ve mülteci sorunu sadece Togo, Benin, Fildişi Sahili ve Gana'yı değil, aynı zamanda güney kıyı ülkelerine yayılarak Batı Afrika'da ciddi bir krizi tetikliyor. Altı ay gibi kısa bir sürede dört kıyı ülkesinde huzursuzluktan kaçan sığınmacı veya yurt içinde yerinden edilmiş insan sayısı dört kat artarak 30.000'den 110.000'e çıkmıştır. 2021 yılında Togo'ya Burkina Faso'dan çoğu kadın ve çocuklardan oluşan 27.000 mülteci gelmiştir. Batı ve Orta Afrika'daki gıda güvensizliği, Haziran – Ağustos döneminde 47 milyondan fazla insanı etkileyeceği tahmin edilen son 10 yılın en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Uzmanların sahada yaptıkları araştırma neticesinde Burkina Faso ve Mali'nin bazı bölgelerinde yaklaşık 45.000 kişinin ciddi açlıkla karşı karşıya olduğu saptanmıştır.

Kaynak: Richard Mbouet

Batı Afrika Direktörü Velden, Sahel bölgesinde insanların çatışma nedeniyle evlerinden olduğunu, toprağı işleyemedikleri ve hayvanları yetiştiremediklerini belirtirken, krizin iyice artmaması için acil önem alınması gerektiğini vurgulamıştır. Dünya Gıda Programı, Togo Hükümeti ile iş birliği yaparak şubat ayından bu yana yerinden edilmiş insanlara ve onlara ev sahipliği yapan ailelere gıda yardımında bulunmaktadır. Bakıma muhtaç olan hamile ve iki yaş altı bütün çocuklara özel zenginleştirilmiş tahıl takviyesi yapılmaktadır. Ülkelerinden kaçarak Togo'ya sığınan bir aile; aralık ayında köylerine silahlı adamların saldırdığını, evlerini, dükkanlarını ve tarlalarını yaktıklarını, canlarını zor kurtararak buraya geldiklerini anlatmıştır. Togo'da sığınmacıları evlerinde ağırlayan aileler, yeterli kadar gıdaları olmamasına rağmen insanları yüzüstü bırakmayacaklarını söylemiştir.

Erişim: <https://www.wfp.org/stories/hunger-grows-sahel-crisis-spills-coastal-west-africa>

Anahtar Kelimeler: Açlık, Gıda Krizi, Afrika, Togo, Çatışma

2. Yeni Yayımlanan Rapor, Covid-19 Etkilerinin Önümüzdeki On Yılda Kronik Yoksulluğu Artıracağını Söylüyor / Institute Development Studies (Birleşik Krallık)

Yapılan araştırma neticesinde, pandeminin başlamasıyla beraber yetkililerin hayat kurtarmak için ne kadar hızlı hareket etmesi gerektiği görülmüştür. O dönemde sokağa çıkma yasağının başlaması özellikle yoksulluk içerisinde yaşayan insanları etkilemiştir. Aile içi şiddet durumları artarken, çocuklar eğitimden ve okul yemekhanelerini kullanmadan mahrum kalmış, gıda güvensizliği yükselmiştir. Pandemi etkileri hafifleyip ülke ekonomileri tekrar açıldıktan sonra devam eden uzun süreli okul kapanmaları endişe kaynağı olmuştur. Hindistan'da okullar yaklaşık iki yıl, Uganda'da ise 22 ay süreyle kapalı kalmıştır. Okulların kapalı kalma süresi uzadıkça özellikle fakir çocukların eğitimden uzak kalacağı ve gelecekte mevcut durumlarından kurtulma şanslarının azalacağı öngörülmüştür. Pandemi Yoksulluk Raporu, hastalık, ölüm, ekonomik ve sosyal zorluklar dahil olmak üzere Covid etkisinin diğer afetlere nazaran insanları geçici yoksulluğa değil, kronik yoksulluğa doğru ittiği görülmüştür. Kronik yoksulluk sorununun

önümüzdeki on yıl boyunca devam edeceği ancak bir önlem alınmadığı takdirde ileride daha fazla insanın bu duruma maruz kalacağı konusunda uyarı yapılmıştır.

Kaynak: Aravani Art Project

Raporda, çözüm olarak toplum temelli sağlık hizmetlerine yönelik uzun vadeli yatırım ve pandemi durumunda uygulanacak güçlü sosyal koruma önlemleri önerilmiştir. Bunun yanı sıra sosyal ve ekonomik kalkınma politikalarının da krizlere karşı dayanıklı olması gerekmektedir. Pandemi döneminde sokağa çıkma, pazar alanlarını ve okulları kapatma gibi önlemlerin halk arasında fakir kesimleri acı şekilde vurduğu ve sosyal yaşamlarını daha kötü hale getirdiği önemle vurgulanmaktadır. Politik karar alıcıların bu konu hakkında kısıtlı bilgiye sahip olması ve herhangi bir önlem alamaması durumu daha da kötü hale getirmektedir. Araştırma; Bangladeş, Kamboçya, Etiyopya, Hindistan, Kenya, Nikaragua, Güney Afrika, Zambiya ve Zimbabve’de yoksulluk içinde yaşayan insanlarla ve ülke yetkilileri ile yapılan görüşmeleri kapsamaktadır.

Erişim: <https://www.ids.ac.uk/news/impacts-of-covid-19-likely-to-increase-chronic-poverty-for-the-next-decade-says-new-report/>

Anahtar Kelimeler: Yoksulluk, Covid-19, Okul Kapatma, Ekonomik Zorluk

3. Hindistan'da Artan Nüfusun İnsani Gelişme Üzerindeki Etkileri / Observer Research Foundation (Hindistan)

Dünya'nın en kalabalık ülkesi Çin'i geride bırakarak ilk sıraya oturan Hindistan, hızlı şekilde artan nüfusu yüzünden birçok zorlukla karşı karşıyadır. 1,4 milyardan fazla nüfusu ve yaklaşık olarak %1'lik tahmini büyüme oranıyla bu demografik yapının Hindistan üzerinde kapsamlı etkileri vardır. Hindistan'ın hızla büyüyen ve sürdürülemez olan nüfusunun 2030 yılına kadar 1,5 milyarı, 2050 yılına kadar da 2 milyarı aşacağı öngörülmüştür. Giderek artan nüfus doğal kaynaklar ve çevre açısından birtakım sıkıntılar oluştururken, aynı zamanda istihdamda da sıkıntılara sebep olacağı söylenmektedir. Hindistan'ın Ekonomi İzleme Merkezi'ne göre işsizlik %8,5 ile tüm zamanların en yüksek seviyesine çıkmıştır. Ülkedeki bir diğer önemli sorun ise yoksulluktur. Ülkedeki yoksulluk oranı %16,4 iken aşırı yoksul insanların oranı ise %4,2 seviyesindedir. Gelir adaletinin de kötü olduğu ülkede en zengin %10'luk kesim, toplam servetin neredeyse %60'ından fazlasına sahiptir. Nüfusun hızla artmasıyla gelir adaletsizliği ve yoksulluğu ele almanın giderek zorlaşacağı, kaynakların adil dağılımı ve temel hizmetlere erişimde sıkıntılar doğurabileceği öngörülmüştür.

Hızla artan nüfus ile barınma ve ulaşım konusunda sorunlar oluşacağı için acilen bu iki konu hakkında yatırımların planlanarak hayata geçirilmesi gerekmektedir. Mevcut sınırlı kaynaklar ve altyapı göz önüne alındığında kaliteli eğitim ve sağlık hizmeti sağlamak zordur. Sosyal ilerlemenin sağlanabilmesi için farklı sosyal gruplar arasında dayanışma artırılmalı ve herhangi bir çatışma ortamından uzak tutulmalıdır. 2022-2023 yılları arasında yaklaşık olarak 1,2 milyar çocuğun okula gitmediği vurgulanırken, eğitimde beceriyi geliştirme ve mesleki eğitime evrensel olarak erişebilmek için eğitim sisteminin güçlendirilmesi gerektiği söylenmiştir. Sağlık sisteminin yetersiz olduğu verilerden anlaşılırken, sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi ve buraya yapılacak yatırımların artırılması gerekmektedir.

Erişim: <https://www.orfonline.org/expert-speak/the-implications-of-the-growing-population-on-human-development-in-india/>

Anahtar Kelimeler: Hindistan, Nüfus, Kıtık, Demografi, İşsizlik

E. TEKNOLOJİ

1. Savaş Alanında Gelişen Teknolojilerin Etiği / Observer Research Foundation (Hindistan)

Yapay zekâ hayatın tüm segmentine entegre olmaya devam etmektedir. Yapay zekâ eğitim, sağlık, servis hizmetleri vb. birçok yerde aktif olarak kullanılmaktadır. Yapay zekâyâ farklı bakış açıları ve uzmanlık entegre edildiği zaman savaş alanı için geliştirilip konuşlandırılması da mümkün olmaktadır. Yapay zekânın kullanımı genel olarak bir etik sorunu olarak görülmektedir. Bunun geliştirilerek savaş alanında can almak için kullanılması ise etik konusunu daha karmaşık hale getirmektedir. Askeri alanda yapay zekâ kullanımı, yapay zekâ uygulamaları ve makine öğrenme teknolojilerinin bu alanda konuşlandırılmasını ifade eder. Buna örnek olarak otonom silah sistemleri, yapay zekâ destekli karar verme ve istihbarat toplama hizmetleri verilebilir. Gelişen teknolojiler ile askeri alanda bu uygulamaların kullanımı sürekli artarken, Ukrayna Savaşı'nın yeni oluşturulan savaş biçiminin bir laboratuvarı olduğu öne sürülmektedir. Savaşın yapay zekâyı askeri alanda test etmek için uygun yer olduğu, değerlendirme için önemli bilgiler sağladığı söylenmiştir.

Kaynak: ORF

Askeri alanda kullanılan yapay zekânın her türü sakıncalı bir durum oluşturmamaktadır. Örneğin, yardımcı yapay zekâ pilotu, birinci pilot olası bir durumda işlevsiz olduğu zaman uçağı sağlam şekilde yere indirmekle görevlidir. Bu, yapay zekânın en zararsız olan bir türüdür. Yapay zekâ teknolojisini askeri alanda kullanan bazı ülkeler, siviller için hayatı daha güvenli hala getirdiğini iddia etmektedir. Yapay zekâ uygulamaları ordu içerisinde geliştikten sonra polis güçleri ve farklı büyük şirketler tarafından kullanılacağı söylenmiştir. Bomba atar dronlar sivil olaylara karşı kullanılma maksadıyla bomba yerine gaz bombası yerleştirilerek revize edilmiş ve kullanılmıştır. Örneğin bu dron Gazze'de çıkan olaylara karşı gaz bombası ile müdahale için kullanılmıştır. Yapay zekâ konusunda bu sistemi ele alırken yapılan seçimleri eleştirel bir şekilde değerlendirme, etik ve yasal normlarla uyumlu olmasını sağlama önem arz etmektedir.

Erişim: <https://www.orfonline.org/expert-speak/ethics-of-emerging-technologies-on-the-battlefield/>

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Ordu, Savaş, Etik, Teknoloji

F. GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER

1. Brookings

Deniz, Hava ve Uzay Alanlarında ABD – Çin Yakın Askeri Operasyonları

Çevrimiçi Etkinlik (26.07.2023)

Son dönemde Çin ordusunun modernleşmesi ve bu alandaki istekli hareketleri deniz, hava ve uzay alanlarında ABD – Çin askeri yarışı artırmıştır. Çin'in ulusal ve bölgesel çıkarlarını öne sürmesi ve bu uğurda gerçekleştirdiği operasyonlar sorun teşkil etmiştir. Konu ile alakalı çeşitli güvenlik uzmanları süreci ve gidişatı titizlikle inceleyecektir.

Erişim: <https://www.brookings.edu/events/us-china-proximate-military-operations-in-the-maritime-air-and-space-domains/>

2. Brookings

Küresel Ekonomi Durumu: Yavaşlayan Büyüme ve Artan Riskler

Çevrimiçi Etkinlik (31.07.2023)

Küresel ekonomi, geçmiş dönemlerde ortaya çıkan kriz ve etkilerinin devam etmesiyle istikrarsız gidişatına devam etmektedir. Küresel ekonomide büyüme hareketinin yavaşlaması, enflasyonist baskıların sürmesi ve para politikalarında sıkılaşma beklenmektedir. Brookings Enstitüsü Küresel Ekonomi ve Kalkınma programı tarafından gerçekleştirilecek etkinlikte, küresel ekonomi ile alakalı sorunlar ortaya konarak uzmanlar tarafından tartışılacaktır.

Erişim: <https://www.brookings.edu/events/state-of-the-global-economy-slowing-growth-rising-risks/>

3. Chatham House

Çin'in Yeni Bilim Adamlarından Oluşan Kabinesi ve Teknolojide Kendine Güveni

Çevrimiçi Etkinlik (31.07.2023)

Çin'in Politbüro'su uzun zamandır ekonomi teknokratlarının kontrolünde çalışmıştır. Fakat, kabinede yapılan son değişiklikle ülkede bilim ve teknolojiye artık daha fazla önem verildiği ve yeni politika gündeminde bu konuların yer alacağı belirtilmiştir. Atanan bilim insanlarını önemli bilim geçmişine sahiptir. Etkinlikte, yeni atanan bilim insanlarının geçmiş çalışmaları, Çin'in yeni ekonomi politikaları ve dış ilişkileri incelenecektir.

Erişim: <https://www.chathamhouse.org/events/all/research-event/chinas-cabinet-new-scientists-and-its-drive-technological-self-reliance>

4. Center for Strategic & International Studies

Pekin Kuralları: Çin, Dünya ile Yüzleşmek İçin Ekonomisini Nasıl Silahlandırdı?

Çevrimiçi Etkinlik: (01.08.2023)

Etkinlikte, Bethany Allen tarafından kaleme alınan kitap üzerine söyleşi gerçekleştirilecektir. Çin'in bu zamana kadar sergilediği ekonomik gelişimi ve Çin Komünist Partisi'nin küresel ekonomideki baskın rolünü şirketleri zorlamak için nasıl kullandığı anlatılmıştır. Çin'in yurt dışında uyguladığı ekonomik baskılar ve ülkeler üzerindeki etkileri tartışılacaktır.

Erişim: <https://www.csis.org/events/book-launch-beijing-rules-how-china-weaponized-its-economy-confront-world>

KOSAM'dan...

Belirlediği alanlarda araştırma raporları üreten, bilgi notları yayımlayan, farklı sorunlara çözüm sunma amaçlı projelere imza atan bir yapı hüviyetindeki **Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM)**, Konya merkezli bir düşünce kuruluşu olarak 2022 yılının ilk çeyreğinde kuruldu.

Ekonomi, ticaret, sanayi, iç ve dış politika dinamikleriyle sosyal politikalar, tarım, çevre, akıllı şehir, sağlık, enerji vb. konularla ilgilenen KOSAM faaliyetlerini şehir, ülke ve dünya ekseninde farklı başlıklarda yürütür.

Merkez; uluslararası düşünce kuruluşlarının faaliyetlerini, raporlarını ve güncel değerlendirmelerini düzenli takip eder. Bu kapsamda 2022 yılından itibaren KOSAM bünyesinde; dünya ve ülke gündemi hakkında bilgilenmek, düşünce kuruluşlarının raporlarından haberdar olmak ve en önemlisi küresel fırsatlardan faydalanıp risklerden kaçınmak için stratejik çalışmaları aktarmak amacıyla **“Dünya Ne Konuşuyor?”** Raporları hazırlamaktadır.

“Dünya Ne Konuşuyor?” Raporu, her ayın ilk ve ikinci yarısını kapsamak üzere **ayda iki defa** okurlarıyla buluşmaktadır. Rapor **için Kuzey ve Latin Amerika, Euro Bölgesi, Orta ve Uzak Asya, Afrika, Orta Doğu, Avrasya** vb. çeşitli bölgelerde faaliyet gösteren düşünce kuruluşlarının gündemleri KOSAM'ın uzman kadrosu tarafından analiz edilir. Süreçte “Hangi kuruluş ne tür konularda çalışmış, gündemde ne var ve gelecekte beklentileri neler?” sorularına cevap aranır.

“Dünya Ne Konuşuyor?” Raporu; **Ekonomi, Politika, Çevre, Sosyal ve Teknoloji** olmak üzere **beş ana başlıkta** hazırlanır. Makale, rapor, bilgi notu, yorum vb. çalışmaların kısa özetleri okuyucuya yansıtılırken konu başlığı, makalenin hangi kurumdan alındığı ve bu merkezlerin hangi ülkede faaliyet gösterdikleri de raporda yer alır. Her özetin sonunda konuyla ilgilenen okurların orijinal çalışmaya hızlı bir şekilde ulaşabilmesi için erişim linkleri açık şekilde paylaşılır.

KOSAM olarak hedefimiz; “Dünya Ne Konuşuyor?” sorusunun cevabını ve bölgelerinde ulusal/ uluslararası politikaya yön veren kuruluşların **“yarınların gündemi”** olarak gördükleri farklı başlıkları analiz ederek güncel hâli ile aktarmaktır. Bu bağlamda 2023 yılında da ekonomi, siyaset, ticaret, sanayi, sosyal politika, eğitim, çevre vb. alanlarda yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası araştırma ve çalışmalar yürütmeye, büyük veri analizi ile mevcut durum değerlendirmeleri yaparak geleceğe ışık tutmaya ve **sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamaya devam edeceğiz.**